

La Vila Grossa

Calldetenes

Ubicació

Comarca: Osona
Lloc/Adreça: Entorn rural de Calldetenes Mas vila Grossa s/n (108506 Calldetenes)
Emplaçament Des de la C-25, cal sortir a la rotonda i agafar la crta. Vers Sant Julià, al peu de la rotonda.

Coordenades:

Latitud: 41.92933
Longitud: 2.30184
UTM Est (X): 442116
UTM Nord (Y): 4642166

Classificació

Número de fitxa 08037 - 71
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Medieval Modern Contemporani Popular
Segle XVII
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: La casa va ser restaurada els darrers anys abans de convertir-se en restaurant, modificant considerablement els espais interiors i adaptant-los als nous usos.

Protecció Inexistent
Número inventari Sí; IPA núm.24. ACCN:22512

Generalitat i altres inventaris

Accés Fàcil
Ús actual: Productiu
Titularitat Privada
Titular: Ref. cad.: 0003DG4400A001

Fitxes associades:

[La Calvaria](#)
[La Vila Xica](#)

Descripció

Edifici de planta rectangular cobert a dues aigües amb el carener perpendicular a la façana. Es tracta d'una construcció aixecada amb mur de mamposteria irregular, amb les cantonades reforçades amb carreus quadrangulars i rectangulars més ben escairats. Cal destacar que les darreres reformes que es van efectuar a l'edifici per tal de convertir-lo en restaurant, van tenir com a conseqüència l'arreguntat de bona part del parament exterior, que actualment presenta un aspecte molt uniforme. Compta amb planta baixa, primer pis i pis sota teulada. La façana principal de l'edifici es troba orientada a migdia, i s'obre amb un portal situat al cantó de ponent de la façana, rematat a part superior per una llinda monolítica. Aquesta llinda duu gravada la data del 1633. Al costat d'aquest portal s'obre una finestra quadrangular emmarcada per grans lloses. Al primer pis s'obren dues finestres també emmarcades amb grans lloses, i recolzades sobre ampits llisos, col·locats durant la darrera restauració. Al pis sota teulada s'obre un petit finestró. Aquesta gran casa sembla haver patit una ampliació considerable de la seva superfície, de tal manera que sembla que el cantó de llevant de la casa és en realitat un cos afegit al nucli original. Possiblement es tracti d'un engrandiment de la superfície, fet possiblement al segle XIX, que obligà a aixecar una mica més la teulada, per tal d'unificar la casa en un sol cos. Aquesta ampliació fa que la façana de migdia sigui asimètrica. A l'extrem de llevant s'obre una finestra a la planta baixa, i una a nivell del primer pis, de dimensions superiors a la resta de les finestres de la façana. Aquest tram de façana, així com les finestres, queden protegides sota un teuladet, que s'adossa a la casa en sentit perpendicular, creant un espai sotacobert a l'entrada. Aquest teuladet enllaçava antigament amb un seguit de coberts que s'aixecaven al cantó sud-est de la casa, i que es perllongaven amb un mur de tancament que empalmava amb la cantonada sud-oest de la casa, creant un petit espai tancat en forma de pati interior, que precedia l'accés a la casa. L'accés a aquest espai es feia mitjançant un portal adintellat protegit per un teuladet obert al mur de tancament. Les reformes dutes a terme la darrera dècada, enderrocaren alguns d'aquests coberts, encara que han mantingut el mur de tancament que precedia la casa, tot i que ara ja no s'hi accedeixi a través d'ell. La façana de llevant s'obre amb un seguit de finestrons de petites dimensions, reforçats per carreus ben tallats. S'observa també la presència d'un porta allindada a l'extrem sud d'aquesta façana, que sembla ser producte de les darreres reformes. A la façana nord és on més s'aprecia la diferència entre aquests dos cossos unificats. Al cantó de llevant d'aquesta façana s'observa l'existència d'una porta allindada, precedida de dos graons, i dues finestres al primer pis. El cantó de ponent d'aquesta façana compta amb un cobert rectangular adossat a nivell de planta baixa, que es cobreix amb una teulada inclinada. Al primer pis s'observen dues finestres, i un petit finestró sota el carener de la teulada. La façana de ponent també compta amb algunes finestres obertes al primer pis, i un petit cobert de teulada inclinada adossat al cantó sud-oest d'aquesta façana. Malgrat les reformes, el mas ha mantingut la seva estructura original i bona part del seu aspecte primitiu.

Història

És possible identificar els orígens del mas Vila Grossa amb els del mas Vila, del qual es localitzen notícies històriques des de ben antic. El primer document data del 1124, quan el paborde de Sant Tomàs de Riudeperes va establir a Alorvi i la seva esposa Maria, en un antic mas ja ocupat anteriorment, en un lloc anomenat la Vila. El 1185 Pere Vila i el seu fill Bernat van engrandir la propietat establint nous contractes de terres amb la pabordia. El 1203 els Vila es van establir en onze peces de terra més. (VILAMALA, 2002: 112) Pocs anys després, però, la nissaga dels Vila es va extingir i la propietat es va dividir, com sembla indicar-ho en un document del 1257, quan Joan, paborde de Sant Tomàs, va establir el mas a favor de

Bartomeu Cortés i la seva esposa Guillelma. (VILAMALA, 2002: 112). A mitjans del segle XIII el mas Vila es va segregar en dos masos, Vila jussana i Vila sobirana. Un dels dos serà conegut com Vilafarta (potser es correspon a Vila grossa). Durant el segle XIV apareixen diversos documents que donen fe de l'existència del mas Vila, que tot i no especificar a quin dels dos es correspon, fan referència a la compra de terres i a l'adquisició de masos com el Guasch i el Comarenaula. El 1399 Ferrer Pujol i la seva esposa Maria de Vilacís es van instal·lar al mas Vila. En aquells moments el mas era propietat eminent de la pabordia de febrer de la Seu de Vic. (VILAMALA, 2002: 112) Durant el segle XV i XVI les notícies del mas són poques i no permeten fer cap conjuntura sobre la trajectòria que va seguir la propietat. (VILAMALA, 2002: 112) El mas Vila fou una de les poques cases que al llarg del segle XVII adquirí patrimoni, malgrat que no el va poder mantenir. Sembla que els Vila van diversificar les activitats agrícoles amb d'altres de comercials, i va establir aliances matrimonials amb pagesos benestants de la parròquia de Gurb. Sembla ser que va arrendar l'escorxador i va comprar diverses cases a Calldetenes. El 1699 els hereus del mas Vila eren menors. Finalment el 1705 era propietat de Francesc Martí, argenter de Vic. No hi han dades documentals, però possiblement fou al llarg del segle XVIII quan aquest mas passà a convertir-se en una masoveria propietat de la Calvaria, i així es mantingué fins al segle XX. Arquitectònicament, cal pensar en l'existència d'un nucli original de la casa, que es correspon al sector de ponent, que podria haver estat aixecat a mitjans del segle XVII sobre les restes de l'antic mas Vila farta. La data del 1633 es correspondria a aquest moment. Possiblement la manca d'espai va motivar a una ampliació del mas, afegint un tram nou de casa, que es traduiria en l'afegit d'un cos al llarg de tota la façana de llevant. Aquest afegit obligà a aixecar una mica la teulada, creant un pis sota teulada i una teulada comú. Podria ser que aquest fet tingués lloc a finals del segle XIX i es correspongués amb la data del 1895. La construcció de la C-25 i d'una rotonda a tocar del mas, va afavorir que s'hagi convertit en un restaurant, la qual cosa obligà a una important consolidació i restauració, modificant l'ús dels espais interiors.

Bibliografia

AA.DD (1985) Inventari de Patrimoni Arquitectònic. Direcció General de Patrimoni Cultural. Generalitat de Catalunya. AA.DD. (1995) Calldetenes. Imatges en el temps. Primera part (1911-1960). Ajuntament de Calldetenes. Calldetenes VILAMALA I SALVANS, J (2002) De Sant Martí de Riudeperes a Calldetenes. Passat i present d'un poble viu. Ed. El Mèdol. Calldetenes.

